

Openbaar

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Motie spreekuurrechter maakt rechtspraak laagdrempeliger voor iedereen

Wijchen, 11 juni 2019

Geachte leden van de raad

Kernboodschap

De rechtbank Gelderland gaat voorsnog geen proef starten met de spreekuurrechter waardoor er voor de gemeente Wijchen geen mogelijkheid is om deel te nemen aan een dergelijke proef.

Toelichting

Motie 8 november 2018

In de raadsvergadering van 8 november 2018 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen met als onderwerp: "Spreekuurrechter maakt rechtspraak laagdrempeliger voor iedereen". De motie draagt het college op te onderzoeken hoe Wijchen kan aanhaken op de proef in Nijmegen en om de resultaten van dat onderzoek in het voorjaar 2019 te presenteren in een informatienota waarin ook de Wijchense behoefte aan een spreekuurrechter en de financiële consequenties staan beschreven.

In de motie wordt verwezen naar een proef met spreekuurrechters die de rechtbank Noord Nederland heeft gehouden. In de motie wordt geconstateerd dat de gemeente Nijmegen haar inwoners deze vorm van vereenvoudigde geschilbeslechting wil aanbieden, op medewerking van de rechtbank Gelderland mag rekenen en er vanuit de rechtbank positief is gereageerd op aansluiting van de omringende gemeenten'.

Pilot Spreekuurrechter rechtbank Noord-Nederland

De rechtbank Noord-Nederland startte op 1 oktober 2016 met een proef met rechtszaken waarin burgers en bedrijven snel op het spreekuur van de rechter kunnen komen. De kern is dat de rechter eerst probeert met een goed gesprek tot een oplossing te komen en pas als het nodig is zelf beslist wat er moet gebeuren. Mensen betalen de helft van het griffierecht en hebben geen advocaat nodig. Deze proef is in mei 2018 afgerond. De pilot is geëvalueerd en het evaluatierapport is in september 2018 verschenen onder de titel: "Zegt u eens, wat wilt u van de rechter?". Het rapport is verschenen op www.rechtspraak.nl.

Bij de pilot van de rechtbank Noord-Nederland waren gedurende anderhalf jaar, 7 ervaren kantonrechters in het noorden beschikbaar om als spreekuurrechter op te treden. In totaal hebben zij 64 zaken behandeld, waarvan er 58 eindigden in een schikking tussen de partijen. Volgens de onderzoekers ging het hierbij vooral om burenruzies en daarnaast bijvoorbeeld ook om conflicten over een verbouwing of een aankoop. De onderzoekers concluderen ondermeer dat vooral bij burengeschillen, de spreekuurrechter lijkt bij te dragen aan een verbeterde, laagdrempelige toegang tot de

rechtspraak. Daarbij tekenen de onderzoekers nog aan dat slechts 40 procent van de aangemelde zaken ook echt door de spreekuurrechters is behandeld. Als reden daarvoor geven zij aan dat het lang niet altijd lukte om medewerking van beide partijen te krijgen. Dat beide partijen instemmen met het zo'n vereenvoudigde procedure is namelijk een wettelijke voorwaarde om gebruik te kunnen maken van de spreekuurrechter.

Acties en bevindingen van het college naar aanleiding van de motie

Naar aanleiding van de aangenomen motie, heeft het college meerdere keren contact gezocht met de rechtbank Gelderland en de gemeente Nijmegen. Het college heeft zowel aan de rechtbank als de gemeente Nijmegen kenbaar gemaakt dat de gemeente Wijchen geïnteresseerd is in een proef met de spreekuurrechter in het arrondissement van de rechtbank Gelderland en daarbij betrokken zou willen worden.

Van de zijde van de rechtbank is aangegeven dat de president van de rechtbank een positieve grondhouding heeft tegenover een spreekuurrechter en voordat de rechtbank daarmee aan de slag gaat, zij wacht op de uitkomsten van het evaluatieonderzoek dat wordt uitgevoerd in opdracht van de Raad voor de Rechtspraak.

In december 2018 geeft de rechtbank aan dat de president van de rechtbank zich beraadt over een spreekuurrechter in Gelderland.

In mei 2019 maakt de rechtbank Gelderland duidelijk dat zij voorsnog geen proef zal starten met een spreekuurrechter. Zij informeert dat zij momenteel prioriteit geeft aan het versnellen van de doorlooptijden van de procedures bij de rechtbank, maar dat zij tegelijkertijd naar andere mogelijkheden zoekt om meer maatwerk voor de rechtzoekenden te kunnen leveren. De rechtbank geeft verder aan dat zij de ontwikkelingen en experimenten op dit terrein nauwlettend blijft volgen.

In een gesprek tussen de president van de rechtbank en de burgemeester van de gemeente Nijmegen heeft de president het standpunt van de rechtbank Gelderland bevestigd dat zij voorlopig geen proef zal houden met de spreekuurrechter.

Ook na overleg met de gemeente Nijmegen over de beslissing van de rechtbank Gelderland concluderen wij dat in het arrondissement van de rechtbank Gelderland voor inwoners geen mogelijkheid bestaat om gebruik te maken van een spreekuurrechter. Wij hebben geen reden om aan te nemen dat die mogelijkheid op korte termijn kan worden verwacht. Wij vinden het jammer dat de president van de rechtbank Gelderland niet is gekomen tot de beslissing om een proef met een spreekuurrechter te starten. Maar wij stellen ook vast dat het aan de rechtbank is om te beslissen of zij wel of geen mogelijkheid biedt voor een spreekuurrechter.

Er zijn meerdere rechtbanken die pilots houden met betrekking tot zogenoemde maatschappelijk effectieve rechtspraak. Op dit moment biedt de rechtbank Gelderland geen relevante proef met betrekking tot een gerechtelijke procedure waarbij de gemeente Wijchen zou kunnen aanhaken.

Buurtbemiddeling en mediation

Om reden van de wens van de gemeenteraad zoals die blijkt uit de aangenomen motie en in verband met het voorgaande, noemen wij nog het volgende.

De spreekuurrechter is bedoeld voor kwesties die spelen tussen inwoners onderling of inwoners en bedrijven/organisaties (veelal privaatrechtelijke kwesties). In het geval van conflicten tussen buurtbewoners biedt de gemeente de mogelijkheid om buurtbemiddeling in te schakelen. Deze vorm van bemiddeling houdt in dat de betrokken

Openbaar

Zaaknummer: 23692

buurtbewoners met elkaar en onder begeleiding van een ervaren buurtbemiddelaar rond de tafel gaan om hun conflictsituatie op te lossen. Wij zijn van mening dat de gemeente hier een effectieve vorm van buurtbemiddeling aanbiedt.

Als sprake is van een conflict tussen inwoners/organisaties en de gemeente dan biedt onze gemeente de mogelijkheid van 'mediation'. Daarbij gaat de inwoner/organisatie enerzijds en de gemeente anderzijds onder begeleiding van een bemiddelaar in gesprek met als doel om in onderling overleg te komen tot een oplossing van hun geschil.

Voorstel

Gelet op het voorgaande stellen wij u voor de motie af te voeren.

Burgemeester en wethouders van Wijchen,
De secretaris, De burgemeester,